

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ กรณีนายสมาน งามสำอางค์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

นายสมาน งามสำอางค์ ผู้ถูกร้อง ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายไพฑูรย์ แก้วทอง) ในรัฐบาลนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตริตั้งแต่วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ โดยเข้ารับตำแหน่งในวันเดียวกัน และพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่งภายในวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๔๓ และกรณีพ้นจากตำแหน่ง ภายในวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๔๔

ผู้ร้องได้ตรวจสอบพบว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายไพฑูรย์ แก้วทอง) จึงได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงรวม ๓ ครั้ง ผู้ถูกร้องมีหนังสือลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ชี้แจงต่อผู้ร้องว่าเหตุที่ไม่ยื่นบัญชีฯ เนื่องจากมีภารกิจมากและประสงค์จะยุติกิจกรรมทางการเมือง ต่อมาได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ชี้แจงเพิ่มเติมว่าเหตุที่ไม่ยื่นบัญชีฯ นั้น มีเจตนาเพียงไม่ประสงค์จะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอีกต่อไป โดยทราบจากการเสนอข่าวของสื่อมวลชนและการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญว่า การไม่ยื่นบัญชีฯ จะมีผลเพียงถูกตัดสิทธิห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ เท่านั้น แต่ไม่ทราบมาก่อนว่ามีบทกำหนดโทษตามมาตรา ๑๑๙ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ร้องได้พิจารณาเรื่องนี้ในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๔๔ เห็นว่า คำชี้แจงของผู้ถูกร้องเพียงพอที่จะฟังได้ว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง ๗ เสียงว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด จึงเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง มีมติว่านายสมาน งามสำอางค์ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ และเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ จึงรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยชี้ขาดว่า นายสมาน งามสำอางค์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ หรือไม่

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า เหตุที่ไม่ยื่นบัญชี ต่อผู้ร้องเพราะไม่ทราบว่า จะต้องยื่นบัญชีฯ ภายในกำหนด ๓๐ วันนับแต่วันที่เข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายไพฑูรย์ แก้วทอง) ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๒ (๑) เนื่องจากเห็นว่า ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์หรือที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ต่างก็ทำหน้าที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานของกระทรวงพาณิชย์ โดยผู้ที่ได้รับแต่งตั้งจากรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายไพฑูรย์ แก้วทอง) ต่างมิได้ยื่นบัญชีฯ เช่นเดียวกับตน ประกอบกับเพิ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษารัฐมนตรีฯ เป็นครั้งแรก ไม่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือข้าราชการการเมืองมาก่อน หลังจากได้ปฏิบัติหน้าที่มาเป็นเวลา ๑๑ เดือนเศษ จึงได้รับหนังสือจากผู้ร้อง ขอให้ชี้แจงเหตุผลที่ไม่ยื่นบัญชีฯ แต่ก็มีได้กำหนดให้ต้องยื่นบัญชีฯ เมื่อได้สอบถามที่ปรึกษาคนอื่นของนายไพฑูรย์ แก้วทอง ว่ามีการยื่นบัญชีฯ หรือไม่ ได้รับคำตอบว่าไม่ได้ยื่น และไม่มีผู้ใดได้รับหนังสือแจ้งจากผู้ร้อง ตนจึงเข้าใจว่าน่าจะเป็นการเลือกปฏิบัติและไม่ได้ยื่นคำชี้แจงต่อผู้ร้อง จนกระทั่งได้รับหนังสือแจ้งจากผู้ร้องอีก ๒ ฉบับ จึงได้ชี้แจงไปว่าเนื่องจากมีภารกิจมากและประสงค์จะยุติกิจกรรมทางการเมือง จึงไม่ยื่นบัญชีฯ แต่มาทราบในภายหลังว่าการไม่ยื่นบัญชีฯ ต้องรับโทษอาญาตามมาตรา ๑๑๙ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ถูกร้องจึงนำเสนอรายการบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตนและคู่สมรสต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อแสดงเจตนาว่ามีได้ปิดบังทรัพย์สิน การที่ไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ดังกล่าวเกิดจากความบกพร่องทางความคิดที่ถูกชี้นำจากบุคคลอื่นซึ่งกระทำไปโดยสุจริต จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องไม่จงใจยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้องตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องของผู้ร้องและคำชี้แจงของผู้ถูกร้องฟังเป็นที่ยุติว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้องตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ และมาตรา ๒๙๒ การที่ผู้ถูกร้องชี้แจงว่ามีภารกิจมากและประสงค์จะยุติกิจกรรมทางการเมือง รวมทั้งทราบถึงโทษของการไม่ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้องว่าจะมีผลถูกตัดสิทธิห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งนั้น แสดงว่าผู้ถูกร้องทราบถึงหน้าที่ที่จะต้องยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้องและทราบถึงผลของการไม่ยื่นบัญชีฯ ดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ แล้ว

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นายสมาน งามสำอางค์ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พลโท จุล อดิเรก นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจิระ บุญพจนสุนทร นายจุมพล ณ สงขลา นายปรีชา เฉลิมวณิช นายผัน จันทรปาน นายมงคล สระแก้ว นายศักดิ์ เตชะชาญ

นายสุจิต บุษงการ นายสุจินดา ยงสุนทร นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ นายอนันต์ เกตุวงศ์ นายอมร รักษาสัตย์
และนายอูระ หวังอ้อมกลาง

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๒๐ ตอนที่ ๗๐ ก วันที่ ๒๑
กรกฎาคม ๒๕๔๖

ย่อโดย นางนันทน์ภัส อุดมรัตนานันท์
กลุ่มงานคดี ๔